

Reactie internetconsultatie Algoritmische besluitvorming en de Awb

Amsterdam, 30 april 2024

Geachte heer/mevrouw,

De Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (hierna: de NOB) heeft met belangstelling kennisgenomen van de internetconsultatie Algoritmische besluitvorming en de Awb (hierna: de internetconsultatie) en geeft hierbij graag een reactie.

Met haar reactie wil de NOB bijdragen aan de ontwikkeling van kwalitatieve wetgeving ten behoeve van de rechtszekerheid en rechtsbescherming van burgers en tevens bijdragen aan de ontwikkeling van eenvoudigere, uitvoerbare wetgeving. Dat doet zij vanuit haar expertise en ervaring. Wij hebben daarbij aandacht voor de fundamentele rechts- en wetgevingsbeginselen zoals rechtsgelijkheid, rechtszekerheid, handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid.

Hoogachtend,
de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs

drs. R.A. van der Jagt
voorzitter Commissie Wetsvoorstellen

1. Algemeen

De NOB vindt de relevantie voor de fiscaliteit in het document onderbelicht. Algoritmes spelen ook in de fiscaliteit een grote rol, denk bijvoorbeeld aan de automatische afdoening van aangiften, risicoselectie en onderzoeksselectie. In de inleiding wordt aangegeven dat uit de Awb duidelijke normen blijken voor het gebruik van algoritmen. Die mening deelt de NOB niet en het is de NOB onduidelijk welke normen hier worden bedoeld.

Hieronder gaan wij in op de vijf vragen die op de consultatie-webpagina worden gesteld en tevens zijn te vinden in het Reflectiedocument op pagina 12 en 13. Vervolgens gaan wij in op een goed voorbeeld van het gebruik van algoritme, te weten het voorstel voor de Wet gegevensverstrekking douane voor uitvoering politie- of toezichtstaken.

2. Reflectie: Vragen pagina 12/13

Vraag 1

Wat zou de uitvoeringspraktijk, de rechtspraak en belanghebbenden in de zin van de Awb helpen om de individuele transparantie van algoritmegebruik bij besluitvorming in de zin van de Awb te bevorderen?

Een wettelijke verankering in de Awb over het gebruik van algoritmes door bestuursorganen en de wijze waarop belanghebbenden informatie hierover kunnen verkrijgen.

Vraag 2

Wat wordt naast het huidige juridisch kader eventueel gemist in de Awb, gezien vanuit de waarborgfunctie daarvan en in het licht van de doelstellingen van deze wet?

Het huidige juridische kader is nog onvoldoende duidelijk; zowel ten aanzien van het gebruik van algoritmes als ten aanzien van de wijze waarop belanghebbenden informatie hierover kunnen krijgen in brede zin, maar ook op individueel niveau.

Vraag 3

Het kabinet vindt de Franse wetgeving over algoritmische besluitvorming interessante inspiratie. Bieden ontwikkelingen uit andere landen een goed voorbeeld, zoals de genoemde Franse wetgeving?

Men kan altijd leren van andere landen die als regelgeving transparantie inzake het gebruik van algoritmes hanteren. Een bredere reflectie op en een ruimer onderzoek naar wetgeving in andere Europese landen is wenselijk.

Vraag 4

Hoe kan de inzet van algoritmen bijdragen aan de waarborgfunctie van de Awb en het versterken van de menselijke maat?

Inzetten van algoritmen kan leiden tot snellere besluitvorming. Mensen kunnen worden ingezet daar waar het echt noodzakelijk is en daar meer gespecialiseerd werk doen. Algoritmes kunnen worden gebruikt om snel zicht te krijgen op de situaties die afwijken van de gewenste norm en op de mate waarin zij van die norm afwijken. Dit kan leiden tot meer maatwerk.

Vraag 5

Zou een eventuele aanpassing of aanvulling van de Awb daarvoor nodig zijn en zo ja welke?

Dit kan mogelijk via delegatie in lagere regelgeving worden uitgewerkt.

3. Voorstel voor de Wet gegevensverstrekking douane voor uitvoering politie- of toezichtstaken

Een mooi voorbeeld van het gebruik van algoritmen betreft het voorstel voor de Wet gegevensverstrekking douane voor uitvoering politie- of toezichtstaken. Het – in consultatie gegeven - voorstel bevat de mogelijkheid voor de Douane om grote hoeveelheden gegevens (bulkinformatie) te verstrekken aan politie en de KMar, FIU en FIOD voor brede analyse zoals fenomeenonderzoek en systeemanalyse. Het doel van deze analyses is om patronen te ontdekken die kunnen leiden tot het starten van een strafrechtelijk onderzoek.

Aan de hand van dit voorstel kan, hoewel het voorstel niet ziet op besluitvorming in het bestuursrecht, een aandachtspunt worden gesignaleerd dat overheidsbreed speelt. Op grond van dit voorstel worden data beschikbaar gemaakt, zonder dat duidelijk is of en zo ja welke maatregelen aan de zijde van de ontvangers zijn ingesteld om te waarborgen dat de brede analyse tot controleerbare en objectieve uitkomsten leidt, en dat de privacy van burgers gewaarborgd blijft.

Die maatregelen zullen er waarschijnlijk ook nog niet zijn, omdat de overheid waar het gaat om de verwerking van bulk informatie in een aantal opzichten, zo komt uit het reflectiedocument naar voren, nog in de gedachtenvormende fase is. Naar de mening van de NOB wordt hiermee de verkeerde volgorde gehanteerd. De wetgever zou eerst een duidelijk kader moeten verschaffen voor de wijze waarop overheidsbreed met bulk informatie kan en mag worden omgegaan. Pas daarna zou de mogelijkheid om bulk informatie beschikbaar te stellen moeten worden opengesteld.

4. Tot slot

De NOB is uiteraard graag bereid deze reactie nader toe te lichten en daartoe in overleg te treden. Een afschrift van deze reactie wordt op onze website gepubliceerd.¹

Over de NOB

De Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB) is opgericht in 1954. We zijn de beroepsvereniging van universitair opgeleide belastingadviseurs in Nederland en behartigen de gemeenschappelijke belangen van onze leden. We staan voor een excellente beroepsuitoefening door het aanbieden van opleidingen voor onze leden, het toepassen van onze code of conduct en de handhaving daarvan via onafhankelijk tuchtrecht. We vormen de brug tussen leden en maatschappij door de inzet van de bij onze leden aanwezige (praktijk)kennis over de volle breedte van het fiscale terrein. Deze kennis zetten we in om een bijdrage te leveren aan het maatschappelijke debat over belastingen.

¹ Meer informatie over de Commissie Wetsvoorstellen van de NOB leest u hier: <https://www.nob.net/nob/commissies/commissie-wetsvoorstellen>.

